

SÁROSPATAKI

LII. ÉVFOLYAM 1936.

NOVEMBER HÓ

IFJUSÁGIKÖZLÖNY

FŐSZERKESZTŐ: GÖNCZY ÁRPÁD
FELELŐSSZERK.: TÓTH GUSZTÁV
MUNKATÁRSÁK: ABLONCZY DÁNIEL,
DOBISZ JÁNOS, FODOR JÓZSEF, JÁNOSI
FERENC, JÓNÁS IMRE, KIRÁLY KÁLMÁN,
ORGOVÁNYI GYÖRGY, SZIKSZAI ISTVÁN,
VINCZE JÓZSEF

3.
(Nov.)

TARTALOM:

Térj magadhoz drága Sion! *Tóth Gusztáv.* — Mit vár tőlünk az Isten ma? *Jónás Imre.* — Barth Károly, mint dogmatikus. *Rózsai Tivadar.* — Versek: Nyár. *Fodor József.* Az én balladám. *Orgoványi György.* — II. Rákóczi Ferenc imádságai. (Folytatás). — Versek: Csodát várunk. *Vágó István.* Levél édesapámhoz. *Vincze József.* — Én is etetem madarat. (Novella.) *Szakson Árpád.* — Könyvismertetés. — Hírek.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL SÁROSPATAK, FŐISKOLA. — KIADÓHIVATALI FŐNÖK: CZEGLE IMRE.

MEGJELENIK JULIUS ÉS AUGUSZTUS HÓ KIVÉTELEVEL HAVONKÉNT. — ELŐFIZETÉS: EGÉSZÉVRE 3 P, FÉLÉVRE 1:50 P, EGYSZÁM 30 FILLÉR. — NYOMTATTA RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA, SÁROSPATAK

Térj magadhoz drága Sion!

— A sárai gyülekezetben reformációs vallásos estén tartott előadás-vázlat. —

A nép sorsa a reformáció idején.

Szegény embernek a sorsa sohasem volt irigylésre méltó. Magyar nemzetünk történetében pedig nincsen szomorubb kora a népnek, mint éppen a reformáció elterjedése idején. Hiszen az 1514-iki Dózsa-féle parasztlázadás még csak éphogy elmullott. A rendek az országgyűléseken egymásután hozták a kérlelhetetlen, megtorló törvénycikkeket, melyeknek summája ez: a parasztot semmi jog nem illeti meg! 1526-ban a mohácsi vész, mint egy rettenetes ökölcsapás zúdult rá az amúgy is beteg magyar világra. 1541-ben Buda, az ország fővárosa is idegen, pogány kézbe került. A békétlen idők nem engedték meg, hogy valóra váljon az 1522-iki országgyűlés emberséges szándéka: „a jobbágy és földműves, meg más parasztfoglalkozású embereket a nagyon is sok csapás után végre valahára kimélni kellene.“

„Sok Ákháb királyok mostan támadtanak,
Kik az Isten ellen nagyon viaskodnak...“

Így éneklő vontatott szomorúsággal a nép zsoldáros fia, Sztáray Mihály, az akkori idők gyászos gondolatait. Az egykorú külföldi tudósítás pedig így leplezi le az itteni helyzetet: „keserű volt, amit tapasztaltam, az ország már alig létezik... a nép oly nyomorult állapotban van, hogy gyász, jajveszékelés, könynyük teszik édes mindenét.“

A betevő falata is alig volt meg akkor a népnek. Súlyos teherként nehezedett rá az úrbéri kötelezettség, mellyel annak a földesúrnak tartozott, akinek telkén lakott és akinek földjét haszonélvezet fejében művelte. Robotos és kedvtelen munka volt ez, amit még elviselhetlenebbé tettek a gyakori inséges esztendők. 1534-ben a végpusztulást így jellemzi versében Székárosi Horváth András, a tályai pap: „Nagy sirással ott megeszed ten gyermeked testét.“

Adósa volt az amúgy is kenyértelen jobbágyság még a vármegyének és az egyháznak is. Ez utóbbiról különösen sok epés feljegyzés maradt reánk: „Többet beszélnek a pénzről, mint az égről“, vagy másutt: „a pápista papok juhoknak rablói.“ Mindezek mellett mégis teljesítették kötelességüket, legkevésbé sajnálták áldozatukat vérben, pénzben ingyen munkában (pld. végvárok építése) hazájukkal szemben.

Ha kevés volt kenyere, nem volt biztos otthona sem a népnek. Az egyik Ákháb király, aki Bécsben lakott martalócoknál is kegyet-

lenebb zsoldosait ráküldte a népre fosztogatókul. Másik Ákháb király meg a pogány szultán volt, akinek parancsára „az pogány terek erősen büntetik őket, fogdossák, nyársba is vonják közülök némelyeket.“ „Nincsen olyan török ur, kinek Boszniában, vagy Rácországban ne volnának falvai, melyeket magyar foglyokkal népesített.“ „Az pogány terek naponként rajtunk vadnak, országunkat dulják, rabolják s azt sem tudjuk mely órában kell elfutnunk...“

Legnagyobb és legkegytlenebb baj pedig az volt, hogy lelkével sem törődött a népnek senki. Nem is törődhetett: a már jellemzett középkori egyház tehetetlen volt erre.

Nép sorsa a reformáció idején?...

Valaki így jellemezte a türehtetlen királyi Magyarország területéről a mégis enyhébb török hódoltságba menekülőket: mentek, mert mindenütt rossz volt, de legrosszabb otthon.

Prédikátorok küldetése.

Ilyen korviszonyok közt ért el hozzánk a reformáció, mint egy sebesen zugó szélnek zendülése; jött, mint a pünkösti lélek és hozta szegény Magyarországnak s a benne élő ugyanolyan szegény népnek a halálból való feltámadást. A sötét nemzeti temető nagy lelki éjszakájában csodás ténnyel gyult ki az evangélium világossága.

Isten kiválasztott eszközei voltak azok a tiszteletes és tudós prédikátorok, akikről ha csak névleg is reformációs ünnepünk alkalmával megemlékezni és munkájukat, ha vázlatosan is, de megismerni kötelességünk nekünk késői unokáknak. Sylvester János, aki a teljes Újtestamentumot először fordította magyarra. Dévai Biró Mátyás, a magyar Luther. Szegedi Kiss István, Tiszántul és a török lakta Dunántul prédikátora, ki két évig élt embertelen török fogságban is. Sztáray Mihály: Sárospatak környékéről elkerülve baranyai, tolnai, szlavóniai végeken reformált. Kopácsi István iskolamester, kit tanítványai „szent öregnek“ neveztek becézve. Méliusz Juhász Péter, a magyar Kálvin. És a többiek: Batizi András, Kálmáncsehi Sánta Márton, Ozorai Imre stb. Mi volt a küldetésük ezeknek a híhősöknek? Földesuruk védelme alatt vándorbotot véve kezükbe mentek a nép közé magyar lelkeket menteni. — (Földesurak védelme alatt nép közé = a cuius regio eius religio elvét mindenki ismeri. De hogy valaki azt ne higgye, hogy csak földesurak parancsára honosodott meg itt a protestantizmus, megemlíthető, hogy az ellenreformáció idején, mikor a főurak rekatolizálódtak, a néppel nem ment szépszerrel a parancs végrehajtása. Népünk-

höz szabott volt igenis nagyon és ma is az az evangéliumi keresztyénség.) Egyszerű emberek hajlékában, kertekben, úccákon, templomban egymásután csendült fel Isten igéjének hirdetése, hazai nyelven bugott fel a zsoldáros ének és szárnyalt ég felé az imádság. És a nép, mint szomjas föld, úgy itta az eddig előle elrejtett evangéliumot. (Megható olvasni, hogy a minden jogból kizárt és önmagával is tehetetlen szegény nép, hogy állt őrt az agyonra üldözött Sztáray Mihály körül.) Kezdetét vette a népoktatás, könyvnyomtatás. Ki felejtí el e tiszteletes és tudós prédikátoroknak ilyen érdemeit? Szinte csodálkozással áll meg a mai idők embere e reformátorok zsufozt életprogramja felett. Büszke hódolattal emlékezünk meg azokról a katekizmusokról, vigasztaló könyvecskékről stb. stb., melyekkel fóliánsokat írtak tele, melyeknek csatornáin öntötték a századnak e minden bajban nyomorgó szegény lelkeibe a vigasztalást.

A magyar nép számára Istentől küldött eszközök voltak a reformátorok?

Büszkén valljuk, hogy még ma is jobb sorsra érdemes fennállását Magyarország a reformációnak köszönheti. Hogy a nép már nem rabszolgasorsban él, azt ott és rögtön nem vitte véghez, de sietteté azt. Hogy pedig a lelkek Isten számára ott és rögtön megmentettek, mi sem bizonyítja jobban, mint e felmaradt vallomás: „az futásban ha prédikációt nem hallhatunk... könyveknek olvasásából magunkat vigasztaljuk, hogy az anyaszentegyházról és Istentől el ne szakadjunk, de az igaz hitben mindvégig megmaradjunk.“

Térj magadhoz drága Sion!

Mindezeket pedig, mikor elmondottuk, nem azért tettük, hogy ezzel más vallást kisebbitünk, hanem csak hogy a „magunkénak szépségét, dicsőségét valljuk hálás büszkeséggel.“ Révész Imre egyik művében ezeket írja: „A mi hőseink jeltelen sirokban nyugosznak, alakjaik talán végképpen elenyésztek, mint a zivatar, mely villámaival és záporát kiontván maga semmivé lesz, hatását és emlékét a megáztatott föld hirdeti.“

Ilyen megáztatott föld vagyunk-e mi mai magyar református egyház?

A tények azt mutatják, hogy inkább hasonlatosak vagyunk a porló sziklához, melyet a nap heve süt állandóan, pusztítóan!? Nem ártana, ha sebesen zúgó szélnek alakjában végig süvítne felettünk egy új reformáció és mai nagy szegénységünkben egymásra talál-nánk nép és lelkipásztor! Hitünknek hitvalló kora tanuskodik arról, hogy nem veszhet el az a nép, mely sorsát az evangéliumhoz köti, a szenvedések csak megtisztítják, de meghalni nem engedik.

„Az lehet, hogy a mindenkori protestáns,

református ember túrjön, az is lehet, hogy hallgasson, de hogy feledjen, megalkudjon,“ térdet hajtson, hűtlenné vállaljon: nem lehet!

Észretérítőn, megszívlelendőn, dorgálón rábeszélve figyelmeztet a mi gyönyörűséges gályarab énekünk:

„Térj magadhoz drága Sion
Van még neked Istened.“

Térj magadhoz magyar református egyház!

Tóth Gusztáv.

Mit vár tőlünk az Isten ma?

A sárdisbéli gyülekezet angyalának is ird meg: „Ézt mondja az, akitél van az isteni hét lélek és a hét csillag. Tudom a te dolgaidat, hogy élsz és halott vagy. Vigyázz és erősítsd meg a többieket, akik haló félben vannak; nem találtam a te cselekedeteidet Isten előtt teljeseknek. Megemlékezzél azért, hogyan vetted és hallottad; és tartsd meg és térj meg. Hogyha tehát nem vigyázol, elmegyek hozzád, mint a tolvaj és nem tudod mely órába megyek hozzád. De van Sárdisban egy kevés neved, azoké, akik nem fertőztették meg a ruháikat: és fehérben fognak velem járni; mert méltók arra. Aki győz, az fehér ruhákba öltözködik! és nem törölöm ki annak nevét az élet könyvéből és vallást teszek annak nevével az én Atyám előtt.“

Jelen. 3: 1-5.

Talán így lehetne meghatározni azt a mértéket, amelyet magukba foglalnak a szent versek, mintegy ítéletképpen a mindenkori református emberre, 1936 okt. 31-én: *a református ember Isten előtt örökös feszültségben járva mindíg teljes cselekedetekkel igyekszik munkálni az Isten dicsőségét.*

Ebben az jutkifejezésre először, hogy a református ember Isten *elküldöttje*. Ezek a sorok első sorban olyanokhoz szólnak, akiket már elküldött az Isten, vagy pedig el fog küldeni. Az igazság régi, de mindig új azok számára, akik belerendülnek egész életükkel annak meglátásába, hogy őket, mint választottakat küldötte el az Isten azért, hogy közlekedésre szólítsák fel az embereket, hirdetőn a békéltetés evangéliumát, vagy pedig az Igének megalkuvást nem tűró fegyverével a kezükben tüzőn-vizen hadat üzenjenek a Sátán ellen, kinek munkáját mutatják a már meghalt, vagy halófélben levő lelkek.

„Tudom a te dolgaidat, hogy az a neved, hogy élsz és halott vagy.“ Szörnyű ítélet. Nincs ígörm azt mondani, hogy ránk illik, de igen félelmetes érzést kelt bennem. Vajjon nem vagyunk-e lélekben élő halottak? Vaj-

jon nem vagyunk-e látszat-reformátusok? Isten elküldöttjei, kérdezzétek meg magatoktól! Nem hat-e ez a kijelentés úgy, mint egy rettenetes zuhany, amely kiábrándít az úgyvélt életből és nyomában egyszerre halott-szagú lesz minden? Bennem az a tény támasztja alá ennek a kijelentésnek a valóságát, hogy nagyon sokan vannak a református Sionban olyan lelkek, kik megtartásra vannak rászorulva, vagy éppen halófélben vannak. Sokan vannak, kik nem tudják azt, hogy reformátusnak lenni Isten-követséget jelent; nem tudják azért, mert még nem mondták meg nekik. Pedig igen nagy ezeknek a lelkeknek a szomszóságuk és kapva-kapnak az Isten nagyságos dolgain, mint ahogyan a halófélben levő reszketve nyúl minden életszérum után. Vajjon teljesek-e a mi cselekedeteink, vagy pedig a látszatéletnek a reflexmozgásai? A reformációnak az emlékűnnepén megemlékezünk-e arról, hogy hogyan vettük és hallottuk? A gályarabok szenvedései számunkra nem lettek-e gályarab-romantikává, mert manapság divattá lett minden szép, nemes, építő, egyszerűval istenes dologból romantikát csinálni, amelyet nem szoktak, vagy jobban kifejezve nem képesek az emberek komolyan venni, pedig ez azt jelenti, hogy csupán délibáb előttünk a jövődő.

Csudaszép név ez: Magyar Református Sion. De nem tudom azt, hogy a Mózeseknek és prófétáknak az ajakáról az Isten-követségnek a jogán hangzanak-e kijelentések a hegy lábánál várakozó néphez? Vagy pedig behuzódunk azokba a tárnákba, amelyekből az ősök, a magyar reformátorok ástak ki drága kincseket egy nép boldogítására akkor, amikor nagyon halófélben voltunk; akik közül sokan gályára mentek, vagy börtönökben sinylődtek azért, mert nem tudtak hová lenni örömben, hogy ők ilyen nagy kincsre akadtak s a nép ma is éhes erre a kincsre.

Az Istenkövetség tartalma: *a teljes cselekedetek.*

A kegyelemből, hit által való megigazulás népének talán különösnek hangzik első hallásra. Pedig az élet mindig cselekedetekben nyilvánul meg. S ma pedig különösen fontosak a teljes cselekedetek; s jaj nekünk, ha ezekben kiapadtunk, ha nem vagyunk elég alkalmasak arra, hogy a bensőnkben irányított cselekedetekkel tegyünk bizonyosságot arról, hogy ma életrevalóak vagyunk. Meg kell figyelni a Jelenések könyvének elején levő pásztori leveleket, azokban minden egyes gyülekezetnek diagnosztikájában az apostol tolmácsolásában a Bárány értékkereső varázsvesszője mindig a cselekedetekre mozdul egyet. Érthető, hiszen élet csupán ott van, ahol teljes cselekedetek vannak.

A teljes cselekvés nagyon református dolog jelent, mert nem hordozza magában egy-

általában az érdemszerzés mozzanatát, amely bűn, mert ott az ember áll a célpontban. Ugyanis a teljes cselekvésben az ember sohasem önmagára tekint, hanem Krisztusra, aki azért halt meg érettünk s azért támadott fel, hogy mi teljesen neki éljünk s ne önmagunknak. Az evangéliumnak a hirdetése már magában hordozná ezt az előfeltételt, ha nem folya bele ebbe is az ember gonoszsága, amely képes még ezt is érvényesülési forrásnak tekinteni. De az igazi igehirdetés mindig teljes cselekedet, amelynek nyomán tettek fakadnak, azaz élet.

A cselekedetnek ilyen felfogása és átélése előfeltételezi a küldetés tudatát, hogy úgy tekintsd magadat, mint Isten kiválasztott követét. S ily módon az ember úgy tekinti a maga életkörüket, mint egy végvárat, amely Isten országának egy előretolt állomása. Ma olyan világot élünk, amikor a harc a Sátán világa és Isten országa között szemellátható. S ebben a harcban nincsen félreállítás, amelyben csak árulók lehetünk, de megalkuvók nem.

S éppen ezen a ponton lehet rettenetes ítélet számunkra az ige: Nem találtam a te cselekedeteidet Isten előtt teljeseknek. Itt méretünk meg a reformációnak 1936 október 31-i emlékűnnepén.

De megvan minden ítélete mellett is a szent igéknek a maguk vigasztalása: az, hogy még van egy kevés nevünk a világ nagy Sárdisában. S ebben a tényben az a vigasztalás van, hogy mivel még nem töröltettünk el, van célja velünk az Istennek ma. És itt is rendeltetésünk a teljes cselekedetek, a teljes református élet, hogy megmutassuk életrevalóságunkat azzal, hogy önmagunkat állandóan az Ige mértéke alatt reformálva, mint Istennek képviselői járunk ebben a világban, hogy állandó harcban a sátáni sötétség ellen támogassuk a gyöngéket s azokat, kik már haló félben vannak a harcban, hogy ki ne töröltessék a nevünk az életnek könyvéből.

S mindezt nem a magunk érdeméért, hanem azért, hogy világossá legyen az, hogy az Isten kegyelme nem hiába jelent meg közöttünk a Jézus Krisztusban.

Akinek van füle a hallásra, az hallja, hogy mit mond a Lélek.

Jónás Imre.

„Sokszor hallom, hogy Isten az embert munkára ítélte. Ez képtelenség. Isten az embert az életre ítélte s a munkát enyhülésül adta neki.“

(Ernest Legouvé francia színműíró.)

A lustaság hosszú lábon jár annyira, hogy a szegénység mindig utóleri.

Frankern Benjamin.

Barth Károly, mint dogmatikus.

Ifjúsági Közlönyünk mult számában megírtük, hogy Barth Károly munkásságával foglalkozni fogunk. Ezt a célt szolgálja jelen cikkünk, amelyben, egy pár vonással vázolni próbáljuk Barth Károly dogmatikai felfogását. Talán könnyebb volna arról írni, hogy Barth mennyire *nem csak* dogmatikus, vagy mennyire *több* mint dogmatikus, mert az a theologiai irány, amelyet ő elkezdett és különösen az ő általa végzett munkásság túlnő a dogmatikai rendszeralkotás feladatain. Rá kell mutatnunk arra, hogy ő a theológus élet minden megnyilvánulásához hozzá szól, mégpedig kényszerű szükségéből szól hozzá, mert a nevéhez fűződő theologiai revival nem fér meg a szorosabb értelemben vett dogmatika keretein belül. Barth Károly egy — soktekintetben még eljövendő — theologiai gondolkozás nyomolvasója aki közli velünk észrevételeit, de ezeknek a közvetlen adatoknak rendszeres és módszeres feldolgozása, a mi és az utánunk következő theologus nemzedékek feladata lesz.

Bevezetésül még csak annyit, hogy nem valljuk magunkat „*barthianus*“ theologusoknak mint ahogy tiltakoznunk kell a „*kálvinista theologus*“ kitétel ellen is, mert ezek legjobb esetben is csak gúnynevek. Ha célunk a *barthiánizmus* propagálása volna, akkor legelső kötelességünk az lenne, hogy még ma, elkeseredett és ádáz harcot indítsunk — magunk ellen. Ezzel szemben valljuk azt, hogy munkásságunkkal az Igét akarjuk szolgálni túl minden *barthiánus* világnézetten (ha ilyen volna!) és túl minden történelmi veretű kálvinizmuson. (mert ilyen van!) Ebben a munkánkban pedig szívesen szegődünk Barth Károly tanítványainak táborába, amíg szavaiból és írásaiból az Evangélium bizonyágtételét halljuk kicsendülni. Ennek a bizonyágtételnek egyik formája az ő dogmatikai munkássága és így látjuk mi Barth Károlyt, mint dogmatikust.

Az alábbiakban három pontban próbáljuk Barth Károlyt, mint dogmatikust felvázolni: mint az *Ige dogmatikusát*, mint *egyházi dogmatikust* és mint *harcos dogmatikust*.

Barth Károly az Ige dogmatikusa. Theologiai gondolkozásának középpontjában az Ige áll. Ebben az Igében, Isten *egy* kijelentésében ismerhető meg a teremtő és megváltó Isten, úgy ahogy Isten magát adta. Semmit ebben a kijelentésben kapott ismerethez hozzá nem fűzhetünk, de viszont mindent tudomásul kell vennünk ami a kijelentésben adva van. Az Igének három alakja van: a Szentírás, a verbum scriptum; a prédikáció, a verbum dictum és Jézus Krisztus, a verbum

sarcicum. A Szentírás nem az orthodoxia „papiros-pápája“ amelynek minden betűjét, írásjelét Isten inspirálta, hanem az Isten *egy* kijelentésének történelmi dokumentuma, amely a Szent Lélek erejével a Jézus Krisztusnak önmagáról való bizonyágtétevéje. Nemcsak jogunk, hanem feltétlen kötelességünk is, hogy az Irást, tudományos eszközökkel kutatás tárgyává tegyük, mert csak a megértett kijelentés lehet Isten bizonyágtétele. Ez a tudományos eszközökkel való megvilágítás-feladata: az *exegézis*. Historico-grammatikai módszerrel tárja fel a szöveg értelmét és igyekszik azt nyelvtani és kortörténelmi vonatkozásaiban is érthetővé tenni számunkra. Ez a *történelmi gondolkodás aktusa*. (Nachdenken; historischer Betrachtungsakt.) A második aktus, a feltárt szöveggel való *együttgondolkodás*, amikor a szövegben foglalt gondolati tartalmat igyekszem a magamévá tenni, de még mindig vonatkoztatom magamra és a saját spekuláció-armatúrámmal teszem a megértő gondolkodás segítségével vizsgálat tárgyává az előttem fekvő történelmi szöveget. (Mitdenken. Das Begreifen des biblischen Zeugnisses nach den Möglichkeiten des eigenen Denkens.) Eddig elvégzett munkámmal *szemben* állottam az Irással és igyekeztem azt minden vonatkozásában megérteni, annak történelmi helyét, idejét, mondanivalóját, de nem néztem benne a *kijelentést*. A harmadik gondolkodási aktus, az *existenciális gondolkodás*, amikor figyelmesen hallgatom, hogy mi a *velem egyidejű* Igének számomra a mondanivalója, vagyis elfogadom az Igét. (Selberdenken. Das Biblische Zeugnis an meinem besonderen Ort mitreden lassen.)¹ Az exegézis azonban nem öncélú. A számomra kijelentéssé lett Igét, az ige hirdetésben tovább kell adnom. Az ige hirdetés azonban csak a *kijelentés-tartalomról* szólhat. Amint az Ige *bizonyágtétevéssé* lett számomra az exegézisben, úgy kell az ige hirdetésnek *bizonyágtételle* lennie a gyülekezeti közösség számára. Az exegeta eszköz, akin keresztül a halott betűkből a megelevenítő Lélek szól. Természetesen az exegeta-ige hirdetőnek értelmi, érzelmi akarati funkciói beleszövődnek a bizonyágtételbe, de éppen abban kell látnunk az Isten kegyelmét, hogy az Ő kijelentése ezeken át szóljon a gyülekezethez. Egy funkciónak sincs különösebb megbízatása, vagy specialisabb szerepköre, de Isten mindeniket szabadon felhasználhatja a maga szolgálatára.

¹ Nagy Barna: A Theologiai módszer problémája az u. n. dialektika teológiában 61 sköv. l.

Láttuk az elindulást, az exegézist a legelső nyelvtani forma meghatározásától a prédikáció amenjéig. Mindezeknek elmondására azért volt szükség, hogy meglássuk mi most már itt a *dogmatika* feladata. A dogmatika, mint egyházi tudomány az exegetikai munkásság és a gyakorlati theologia feladat köre között foglal helyet. A *dogma* viszonyzó. Azt a viszonyt fejezi ki, ami a tudományos exegézis által feltárt Ige és az igehirdetés között fennáll. Ennek a viszonynak rendszeres vizsgálásával foglalkozik a dogmatika. Tehát kiindul az exegézisből és az igehirdetésbe torkollik. Állandó örökös szerepe van, hogy az *ige-hirdetés*, valóban az *Ige-hirdetése* legyen. Vizsgálat alá veszi az igehirdetés tartalmát, a ma nyelvére fordítja le a kijelentésben, az apostolok és próféták által közvetített hitigazságokat. Az egyháznak egy *Dogmája* van: Jézus Krisztus. Erről a *Dogmáról* való állandó és velünk egyidejű kijelentés az apostolok és próféták által közvetített *dogmák*. Ezeknek a dogmáknak az igehirdetésben való helyes felhasználása a *dogma*. A dogmának rendes és módszeres tudományos feldolgozása pedig a *dogmatika* feladata. Nem foglalkozhatik tehát polémiával, sem világnézetek átértékelésével, nem lehet feladata az emberi ész és isteni kijelentés szintetikus feloldása sem, de nem alkothatja tárgyát a kijelentésben megragadott emberi egzisztencia sem. A *dogmatika feladata az Igéről való „kritikai bizonyágtevés”,* mely az frott Igétől a hirdetett Ige felé történik.²

Barth Károly dogmatikai munkássága „articulus stantes et cadentis ecclesiae” szolgálatában áll, ezért dogmatikája, *egyházi dogmatika*. Sem az őt megelőző exegézis, sem az őt követő igehirdetés nem állhat meg önmagában, hanem csak az egyház talaján; így a dogmatika is *egyházi tudomány*. Az egyház szüksége határozza meg. Az egyház létalapját a Kijelentésben bírja, de csak addig egyház, amíg ezt a kijelentést nemcsak elfogadni hanem közvetíteni is tudja. Istentől csak a kijelentés alapján szólhatnak az egyházban, mert mihely kilépek ennek talajáról, már nem Kijelentésről beszélek, hanem spekulatív metafizikáról. Isten, az egyház Istene, aki kijelentését is az egyházban, az egyháznak adta.

Ebből következik, hogy minden munkásság amit a kijelentés megkövetel magának, mint theologiai munkásság, csak az egyházon belül lehetséges. A theologusnak és a lelkipásztornak egzisztenciája csak a kijelentéssel való összefüggésben értelmezhető, tehát *egyházi egzisztencia*. Az egyház a Krisztus egyháza, mert Krisztus az egyház bűnös tagját váltotta meg. Ezért hangsúlyoznunk kell, hogy *egy egyház van: a katolikus*, egyetemes, a Krisztus egyháza. Az egyház nem népkö-

zösség. Nem lehet faji, vagy nemzeti gondolatokat ápoló vallásos társaság, mert ebben nem a Krisztus szolgálata történik, hanem szubjektív ideálokat ápolunk vallásos színekben. Az egyház nem szolgálhat a modern ember kultúréhségének kielégítésére sem, nem lehet vallásos tárgyú eszmeáramlatok, vagy spekulatív teóriák gyűjtőhelye, de nem lehet világnézeteket propagáló vagy éppen üldözö közösség sem.³ Az egyház a *communio electorum*, a kiválasztottak gyülekezete, akik csak kiválasztójukra, a Krisztusra hallgathatnak. Hiába van a legépítőbb szándékú theoria, ha nem az egyházon belül sarjad, spekuláció marad. Az egyház véd meg a *theologiai szkepszistól*, de ugyancsak az egyház figyelmeztet a *filozófiai optimizmustól* való védekezésre is. Maga Barth Károly is elismeri, hogy volt valaha olyan véleménye, amivel ma már nem azonosítaná magát („Nein!”), amikor ugyanis az Isten és ember közötti qualitativ differenciát, de éppen ebből kifolyó spekulatív, indirekt azonosságot a plátói filozofia ideológiájával igyekezett megérteni. Ez a theológia kétségtelenül nem egyházi. De rámutat arra is, hogy mire vezet az egyháztól szekularizált gondolkodás, amikor a kierkegaard „Einzelnern”-ben az „önmaga felett kétségbeeső egzisztencia gögjét” állapítja meg. Ez az egzisztencia végeredményben a maga erejéből vergődött fel az Isten — előtt — állás stádiumáig. A kijelentés megszólítja az „egyest,” de mindig az egyházban szólítja meg, ami azt jelenti, hogy ebben a megszólításban, az Isten *elvető* — *elválasztó kegyelmét* kell meglátnunk és arra engedelmesen felnünk. Ebben nemcsak a kétségbeejtő minőségi különbséget szemléljük, aminek önmagában álló hangsúlyozása, alapjában véve, a *monológ-gondolkozás* kibomlását jelenti. Isten kegyelméből mi a *látható-egyházban* nyerjük az Ó hívó szavát, de *csak a látható egyházban*. A humanisztikus theologiák peszsimizmusát semmisen jellemzi jobban, mint az, hogy misztikus spekulációjukkal ki akartak emelkedni a látható egyház közösségéből és a láthatatlan egyházban keresték az Istenbizonyosság tapasztalatát. Ezzel persze a humanum szféráján belül, maguk alkotta Istenbálványaik előtt hajoltak meg.

A látható egyház, *hitvalló egyház* is kell hogy legyen, mert addig él az egyház, amíg bizonyosságot tud tenni a kijelentésben kapott élő hitéről. A hitvallás, az egyház szükségfegyvere, amellyel a babonák, tévtanok, idegen hatalmasságok ellen védekezik. A hitvallásra feltétlen szüksége van az egyháznak, de csak ott és akkor, ahol erre kényszerítik. A hitvallás: test; bűnös és tökéletlen, mint maga a látható egyház. De éppen ezt a bűnös

² V. ö.: Theol. Ex. h. 9 sz. 41—42. l.

³ V. ö. Theol. Ex. h. 28 sz. 11—12.

egyházat a *coetus simul peccatorum* — *simul iustorum*-ot váltja meg az egyház feje, a Krisztus és ennek az egyháznak kell, — ha tökéletlenül is, de állandóan hitvallást tennie Megváltójáról. Az egyház feladata az igehirdetés és a sakramentumok kiszolgáltatása. A hirdetett Ige, a keresztség és sakramentumok háromszögében helyezkedik el a keresztyén ember élete. A keresztségben Isten bevette őt az egyházba, az igehirdetésben újra és újra kérheti, újra és újra megkapja az Isten megszólító kegyelmét, az úrvacsorában pedig állandó emlékeztetőt nyer az Ő örök *válságáról*, amit csak a Krisztus *váltása* oldhat fel. Az ember lehet, sőt kell is, hogy társadalmi, politikai egyesületeknek, kultúrrendeknek tagja legyen, de mindezek felül tudnia kell, hogy ő a *bűnös ember*, aki a maga bűnös életét csak az egyházban élheti le, mert ott találja meg életének egyetlen értelmét: a Krisztust, aki már a kereszthalálával kiválasztotta őt az egyház számára.

Még egy pár gondolatot említünk, amit röviden így foglalhatnánk össze: *Barth Károly harcok dogmatikus*. Bátran és élesen vonja meg a határt, a tiszta teológia védelmében, nemcsak a modern humanisztikus teológia és a maga felfogása között, hanem szembehelyezkedik egykori munkatársaival, az u. n. dialektikus teológusokkal is. És pedig annál élesebben, minél közelebb látja őket az Evangélium tiszta világához. Ezért ragaszkodik hangsúlyozott következetességgel az Ige teológiájához még a reformátorokkal szemben is, ha azoknál ettől eltérést, vagy homályos megfogalmazást lát.

Brunner Emil, teológiájában együtt szól az emberről és Istenről. Teológiájának témája az ész és kijelentés korrelációja. Rámutat ugyan arra, hogy az isteni kijelentés az abszolút időközötti és időfölötti esemény, amely minden humanitás krízisét jelenti, de ugyanakkor számol azzal is, hogy ez a transzsubjektív valóság az emberi értelem számára közvetlenül hozzáférhető. Az embert nemcsak radikális bűnös volta, hanem formális képességei is meghatározzák az Igével szemben. (Offenbarungsmächtigkeit, Ansprechbarkeit, Wortempfänglichkeit, Wortmächtigkeit.) A bűnös embernek csak hályog van a szemén, amit a Krisztusban nyert kijelentés eltávolíthat és így a *homályos látást, tiszta látássá teheti*. Ez a megcsonkítottságában is élő emberi képesség, teológiai gondolkodásának alapja. Ezzel ismeri meg Istent közvetlenül a teremtésben, ezzel állítja fel magának az életét meghatározó fenntartó-rendeket, ezzel magyarázza az ember kultúr és szociális tevékenységét. És ez ad lehetőséget a kritikai filozófia érvényesítésének, amellyel éles határt von a teológia és a filozófia között. (?)

Ezzel a dialektikai thomizmussal szemben

állítja Barth Károly, hogy amink van, a kijelentésből van. Az ember a bűnben vakká lett, a *kegyelem nem megtisztítja a látást, hanem látóvá tesz*. Isten teremtő kegyelmét a megváltó kegyelemben tapasztalhatjuk meg. Azonban korántsem akarja azt mondani, hogy az ember számára minden lehetőség elhárított volna. Az ember még bűnösségében sem *truncus et lapis*, de viszont beletartozik a teremtett világba és ő is nyög és sóhajtozik és várja az Isten fiainak eljövetelét. Lehet, sőt szükséges az egyházi filozófia, ha „vállalja az igehirdetés kockázatát,” kielégítheti a maga kultúrigényeit, de ezeknek állandó figyelmeztetőknek kell lenniök az ő radikális bűnös voltára. Van emberi tapasztalás is, de nem mint a kegyelem megragadására szolgáló a priori emberi képesség, hanem mint a kegyelem eszköze.

Brunner, végeredményben, az emberi szekundér relációkat egy pozitív teológiai gondolkodás rendszeralkotó adottságaiként kezeli, Barth Károly pedig beszél ugyan emberről, képességekről, funkciókról, de mindig „*sub specie gratiae*,” mert mindez együttvéve a „*szarkisz*“, amit le kell vetnünk, hogy az Ige legyen minden mindenekben.

Gogarten, az Isten és ember, az én és Te találkozási viszonyáról beszél. Ennek a találkozásnak történetében értelmezi Istent és az embert is. Mint ahogy az emberről sem szólhatunk absztraktan, hanem csak Isten viszonyában, úgy Isten is csak a velem való találkozásban kap értelmet. Végeredményben tehát az ember lesz mind Istennek, mind önmagának értelmezője. A humanum önmagából hozza ki a mértéket, amihez magát és Istent is hozzáméri, ez a mérték pedig a jelen szituációjának függvénye, a kor szellemtörténeti követelményétől függ. Eszerint a kijelentésben azt hallom meg, hogy Isten mit szól hozzám, mint az existenciájával jelenben gyökerező emberhez. A testimonium spiritus sancti externum, statikus állapot, amit az ember szellemi életének dinamikája formál a maga képére.

Ezzel szemben hangsúlyozza Barth Károly, hogy az ember és Isten egyaránt a kijelentésben ismerhető meg. Ez a kijelentés azonban nem a hozzám való viszonyában értelmezhető, hanem Isten szabad kegyelmi ténye, amely szuverén akaratával *belevon* engem a kijelentés-világába. Az ember a kijelentésben ismeri meg magát, mint bűnös embert, de Istent is, mint kegyelmes Istent. Ez az ismeret pedig semmiképpen sem nyújt lehetőséget arra, hogy a magunkhoz idomított kijelentés alapján kritikai vizsgálat alá vegyük a különböző teológiai állításokat, hanem igenis kötelez arra, az igehirdetés által erről a kijelentésben kapott Istenismeretmről bizonyosságot tegyünk. Teljesen elhibázott dolog az, ha a teológia tisztán spekulatív alapokon nyugvó

polémianak eszközévé süllyed és amellet az igazi cél, az igehirdetés szolgálata elsikkad. A barthi dogmatika pedig éppen az igehirdetés szolgálatában áll.

Bultmann theologiai gondolkozása tisztán anthorocentrikus, mert az emberből, mint a kijelentés által meghatározott existenciából indul ki. A theologia feladatának ennek az existenciának analizisét tartja. Ez azonban nem theologia, hanem filozófia vagy pszichológia. A kijelentés alapján csak Istenről beszélhetünk, amennyiben pedig az emberről szólunk, az mindig a kijelentés fényével megvilágosított ember, tehát ismét csak a kijelentésről. Nem úgy mint *Bultmann*, aki először a filozófia strukturájával elemzi az embert és csak azután vonatkoztatja rá a Kijelentést. A theologust nem az emberi lét önmagából folyó ontikus adottságai érdeklik, mert ezt egy szóval elintézhjük: ez a bűnös ember, hanem érdeklí az az isteni kegyelem, amely még ezt a bűnös embert is kész megszólítani. Erre a kérdésünkre pedig csak Istentől nyerhetünk feleletet. Az ember magát nem a hívó existenciájában szemléli, hanem kérdése az a csoda, amely őt hívóvé tette.

Ezt a rövid párhuzamot azért vontuk meg, hogy lássuk azt a következetes „logocentrikus“ felfogást, amivel *Barth Károly* az u. n. dialektikán belül is az Ige kizárólagos szolgálatát végzi. Ugyanezzel a radikális „egyoldalúsággal“ von éles határvonalat a reformátorok theológiájával szemben is, ott, ahol annak kiegészítése vagy korrigálása szükségesnek látszik. Ennek kifejtése azonban már nem lehet célunk.

Összefoglalva az elmondottakat, *Barth Károly* dogmatikai munkássága *egyházi dogmatika*, amely minden más felfogással elentétben, az *Igének*, mint Isten kijelentésének kizárólagos szolgálatára.

Rózsai Tivadar
IV. é. th.

Nyár.

Valami nagy ósnyugalommal
Lomhán hömpölygő meleg csendben
Áldással terhes mezők között
Egy-egy pipacs életrekelten
Hajladozik.

Piros szoknyája

Ringva lebben

a kaszás után.

S az útszéli akácfák bután,
Báva, eltikkadt megadással
Néznek a napba.

Szinte hallik a lihegése
Távolbaködlő nagy hegyeknek.

— — — — —
Szénásszekér imbolyog messze.
— Az úton szürke verebek.

Valahol egy fiatal kakas
Rekedten kukuríkt próbál.

Kezében ételhordót lóbál
Az úton s ballag unatkozva
Egy kartonruhás kisgyerek.

Rőt üszkösszínű szalmakazlak
Lompos-jólakottan, terpeszkedve.

Egy barázdában sápadt izzadással,
Karókrakötött fehér lepedőben
Egy vézna asszony gyereket ringat.

Fodor József
V. é. tn.

Az én balladám.

Sírók ölén születtem,
de sorsom — im — azt akarja
valami szent révületben
vergődjek az öröm felé.

A senkik földjén éltem.
Kamaszos göggel, lázzal
azt hittem, várván reméltem,
egyszer király lesz belőlem.

Trónusom lesz majd aranyból
s királynóm, szőke, széparcú;
ezüspalotám lesz, ahol
nagy nevetem emlegetik.

És kalapomat felbokrétáztam,
piros volt a kedves színem,
mert készültem csoda-lázban
a híres élet királyának.

De ifjú erőm köddé vált,
buta gögöm elpárolgott.
Soha még ily bukott királyt
nem látott a szomorú föld.

Hajh, azóta bánom-szánom
régí legényes kedvem
és szívemben és a számon
keserű lett az élet ize.

Nem táncolok már kalodában,
nem hiszek hát vágyaimnak,
levágatom kezem, lábam,
meggyilkolom álnok kedvem

és úgy teszek, mint a királyok,
a költők, a bús remeték,
tanulgatom a világot
lehúnyt, könnyes szemmel nézni,

mintha várnék valakit,
aki szeles sorsomra üt,
és tüzzel, fénnel belevakít
két sötétedő szemembe.

Orgoványi György.

„Ideje van a megőrzésnek.“
Préd. 3 : 6.

II. Rákóczi Ferenc imádságai.

(Folytatás)

Az összegyűlt udvarnokok megpillantásakor.

Ne nékem, Uram, ne nékem, hanem a Te nevednek adj dicsőséget!

Uram őrizd meg azokat, akiket az én gondomra bízál és egyesítsd őket szeretetben énvélem, hogy vélem együtt egyesüljenek Te véled a szeretetnek azzal a kötelékével, amelylyel választottaidat magadhoz láncolod.

Ki vagyok én, a földnek haszontalan férge, bűnösök közt a legnagyobb, hogy engem azok fölé méltóztattál helyezni, akik közül talán a legkisebb is nagyobb a te szemedben, óh Isten, és sokkal inkább méltó, hogy uralkodjék, mint én.

A trón megpillantásakor.

Ime Uram ez az én dicsőségemnek kifejezője akkor, ha Te veled egyesülve a veled való uralkodásra jövök; ime ez az igazság ítélőszéke, amelyből engem mint bíró megítélsz igazságosan, ha elszakadok Te tőled; cselekedd azért, hogy mikor egyidejűleg trónon ülök, teljesítsem másoknak azokat, amiknek én a Tőled való teljesítését magamnak szeretném.

Ime Uram ez a trón a Te igazságodnak és könyörületeségednek helytartója a földön, amelyre engem, semmiből teremtetted a Te kegyelmed által, a salakból felemeltél; add nekem a Te kegyelmedet, hogy abban ülve a tiéd legyek, hogy engem a bölcsesség kormányozzon és hogy általam a Te igazságod és könyörületeséged működjék.

Ez a trónus tú hegyére helyzetetett, haj, a legkisebb megmozgatásnak alá van vetve, hacsak Te meg nem támasztod azt Istenem; adjad, hogy a szívem legyen a Te trónusod, mert így az alapjai megingathatatlanok lesznek.

Templomba való menetel közben.

Uram üdvözítsd a Te népedet és áldd meg örökségedet.

Jézusom, jó Pásztorom, imé a juhok, melyeket őrizésemre bízál; adjad, hogy egyet se veszítsek el közülök.

Óh pásztorok Pásztora, aki engem ezek pásztorául állítottál, imé a te nyájadat elve-

zetem a te testednek és vérednek gyönyörűséges mezőire; add, hogy azokon megújuljon és megkövéredjék a mi lelkünk.

Jézusom, Megváltóm, kinek szenvedése emlékét megyek felidézni, mely távol vagyok a Te követésedtől, midőn Te hóhéraid gyalázkodásai közt vezettettél, ime én hódolók csapata közt lépkedek, de ezek is hóhéraimmá lesznek, hacsak nem részeltetsz abban a kegyelemben, hogy külömbiséget tudjak tenni az igaz és hamis között.

A templomba való belépéskor.

Ime, Uram az ajtó előtt a Te kegyelmes rendelésedből Téged képvisellek az emberek színe előtt, de ime por és hamu vagyok a Te színed előtt: hogyan merészelnék Véled beszélni? Cselekedd azért, hogy a Te Lelked beszéljen rajtam keresztül Veled, midőn méltatlan és elégtelen vagyok dicsérni Téged.

Óh örök Pásztor, a Noked való áldozásra jövök, de sem fát, sem tüzet, sem méltó áldozati állatot nem találok magamban. Fa vagyok én, de nem vagyok képes önmagamtól lángra lobbanni, hacsak Te elő nem készítesz engem, hogy szeretetednek tűzétől lángra gyulladva egyesülni képes legyek az imáandó áldozattal, amelyet a Te egyházad fog bemutatni Néked ezen az oltáron; végy Magadhoz, könyörgöm, úgy, hogy tetszhessem Te néked, egyeülve a Te Fiaddal, feláldoztatván Benne, Véle és Általa.

Kérlek Uram, fordítsd a Te szemeidet erre a te családotra, melyért a mi Urunk Jézus Krisztus nem habozott magát a gonoszoknak kezébe adni és a kinok keresztjére menni.

Templomból való kijövetelre.

Erősítsd meg Uram azt, amelyet a Te szent Fiad testének isteni temploma által cselekedtél bennünk.

Emlékezzél meg a Te gyülekezetedről, melyet kezdettől fogva bírsz.

Írányítsd Uram az én lépteimet a Te ösvényeden, hogy meg ne tántorodjék az én lábam.

(Folyt. köv.)

Csodát várunk.

Önámítás, remény, csodavárás,
amiből élünk
s az éltünk elalvó lámpás.
Félünk.
Egymás szemébe lopva nézünk,
nem látunk-e benne dugott könnyeket.

Régen fehér,
ma kérgesre dolgozott, összetett,
két áldott kezével,
az ajkán Mária szűz nevével
ostromolja a messzi eget
az Anyám.

Én, felnőtté érett, vén kölyök,
haragos daccal,
trágár panasszal
a földre köpök.
Várok egy régen álmodott új csodát,
mikor a nyomor vas fogát
kitöri majd a sok sós könny és síró panasz.

Hiába Mária és hiába dac,
elmult az ősz, a tél, a tavasz
s a csoda nem jön.
Piszokba tapos hideg lábunk
s mi várunk, mégis várunk.

Vágó István.

Levél édesapámhoz.

Emlékszel még: amikor elváltunk ősz volt.
Csend ült a falu felett. [kott.
Döbbenetes csend, mint a halottas háznál szo-
A vonat fájdalmas sikoltással futott be értem.
Az eső keservesen verte a fákat
s arcunkon is olyan vizás volt a mosoly.
Csak a Te szemedben csillogott büszkeség,
mint a nyári napfény megvillan a kasza he-
Mintha csak ezt mondottad volna: [gyén.
Kaszádat én vertem élesre,
ne félj hát az új aratástól fiam!
Gondolj az elmúlt nyarakra,
mikor sóhajtva hulltak kaszád nyomán
anyjuk ölére a szőke kalász fejek
s egymást csókolva dültek rendekbe
és én úgy öleltem őket markokba,
kötöttem kévékbe, raktuk kereszttekbe...
Folyt az izzadság hátunkon, arcunkon,
folyt a vér újjunkból, talpunkból,
de szemünkben öröm parázslott.
Karjainkban erő és hit feszült,
boldog haraggal lendült a kasza,
boldog sikoltással hullott a kalász
s boldog alázattal állottak sort
az alkonyati csendben a kereszttek!...

... És most üzenem, hogy azóta járom
szüntelenül a betű mezőket,
de nem találtam sehol egy szőke kalászra.
Egyforma itt minden: fekete, fekete.
Minden kalász mindig csak fekete.
Nincs itt tavasz, se nyár, csak köd van és tél.
S hideg hóra vetett szomorú, setét árnyékok.
Hegyre föl, völgybe le, láthatatlan teher alatt
roskadt, tapogató lábakkal vonszoljuk magun-
Verejtékünkéből talpunk alatt sár lesz, [kat.
mely ha lépünk felfröccsen szemünkbe,
ráfagy az arcunkra, bemar a lelkünkbe
s vakultan járjuk sokszor a betű-mezőket.
Kaszámat is hiába verted élesre:
a sár azóta kivette az élet,
rejtett kő kongatta, tépte a pengéjét:
Csak a régi ritmus viszi még előre.
Csak régi hitemmel látom még élőnek,
szőkének a legázolt sáros kalász fejeket.
Csak régi hitemben ölelközik össze
ez a végtelen sok rendben szétszórt
fekete betű-kéve-sereg
árnyat kínáló, zizegő keresztté,
melynek tövében mégis olyan jó
elmondani a mindennapi imádságot.

Vincze József.

Én is etettem madarat.*

Az állatvilág egy családjával sem volt any-
nyi dolgom idáig tartó földi létem során, mint
a szárnyasok tisztos nemzetségével. Volt ne-
kem bajom még elefánttal is, mikor bemász-
tam hozzá az állatkertbe, de annyi balsikerű
kalandot, mint a madaraknak, egy négylábú
állatnak sem köszönhetek.

Kezdve a gólyahistórián, melyikre már nem
emlékszem, a galibák egész sorát okozták ne-
kem ezek a kedves állatkák. Még alig tudtam
biztosan mozogni a hátulsó lábaimon, már is
összekarmolásztá a homlokom egy kotlós,
még pedig kereszt alakjában, hogy örök bé-
lyege legyen annak, miszerint én arra vagyok
predestinálva, hogy bosszantásaik kikerülhe-
tetlen célpontja legyek.

Igy aztán lassan kialakult bennem az a
meggyőződés, hogy nem repülhet keresztül
madár a levegőn anélkül, hogy fel ne keresne
engem tiszteletének magasról pottyantott je-
lével. Nem kell azért azt gondolni, hogy én
megadva magam a megváltozhatatlan sors-
nak ölbetett kezekkel türtem. Dehogyan! Küz-
döttem, szífvósan, lankadatlanul, bosszúért li-
hegve. Nem is hiszem, hogy van ember ki
annyi csirke, kacska és egyéb madárhúst el
tud pusztítani, mint én.

És én mégis állítom, hogy etettem madarat.

* A gimnáziumi Erdélyi János Önképzőkörben jegy-
zőkönyvi beírást nyert novella. (Felelős sz.)

Pár évvel ezelőtt, azoknak a nyári vakációknak az egyikén, mikor még levelező viszonyban álltam a Jézuskával és még nem találtam rá a Mikulás bácsi felszerelésére, meg a karácsonyfadíszekre, egy öreg szekrény sötét fenekén, legkedvesebb szórakozásom a madáretetés volt.

Ne gondoljon azért senki holmi „aki téged kövel dob, dobd vissza kenyérrel“ stílusú keresztyéni bosszúra. Azt hiszem nem is tétellezi fel rólam senki, hogy öt és fél éves, az első elemi vizsgáit sikeresen letett fiatalos létemre közönséges madárhizlalással foglalkoztam.

Nem kérem! Etettem én a madarakat, — de a kutyámmal, melynek neve akkoriban Pajtás volt. Szóval én etettem a kutyámat csóré verébfiukkal, meg csupasz kisfecskékkel; a tanyasi asszonyok meg engem etettek — persze csak úgy magukban — a fészkes fenével, mert a kutyusom kifinomult izló- és szaglószervei ellenére sem tudott különbséget tenni a verébhús és csirkehús között.

Igy hát ennek a vakációnak főfoglalkozása volt a táplálékszerzés kutyusom részére. El is követtem én mindent a Pajtás kondícióban tartásáért. Nem volt olyan magas jegegye a tanyában, hogy meg ne másztam volna fészkek után; ha volt is, arra meg a tanyasi gyerekeket zavartam föl, akik úgy értik a famászást, mint bolha az ugrálást. No nem is volt seholy annyi hernyó, kukac, pajor, meg rothadt alma, mint nálunk abban az esztendőben.

Már a cselédházak, ólak, dohánypajták ereszei, padlásai is mind végig voltak mezegetve veréb után. Egy felfedezetlen fehér folt maradt még égen-földön: a téli gulyakarám tejeje.

Ez a jelen históriánkban főszerepet vívó neves épület állott pedig egy hatalmas tetőből, melynek egyetlen alkotó anyaga búzaszalma volt és az ezt tartó ágasokból és szarufákból. Volt neki oldala is, eredetileg cirokszárból, de mivel a gulyatagok, helyesebben az ökrök és tinók téli éhkinjaikban ezt elfogyasztották, most már csak az erősen juhilatú juniusi levegő alkotott válaszfalat a karám kül- és belvilága között, természetesen leszámítva azt a néhány drankát, amit még a kéthetes bornyú is átugrik és a gulyások pulijait, melyeknek vakkantólagos beleegyezése nélkül még a vezérbirka sem meri a földre szállot böglyöt levakarni.

A trágyát még a tavaszon kihordták belőle a földekre. Kihordták volna a folyékonyabb részét is, de persze az a villa ágai közzül kifolyt. Én ugyan ajánlottam, hogy vödörrel könnyen meglehetne oldani a dolgot, de hát Apukám letromfolt mondván, hogyha bele is öntözgetnénk a szekérbe, az oldaldeszkák közzül csak kifolyna. Így aztán itt maradt a kö-

zel méter magas trágyalé tenger. Időközben még az esők is dagasztották, úgy hogy a tanya összes kacsája és békája ideköltözött a többi kiszáradt vízből.

Ennek a karámnak a megostromlásához fogtunk hát hozzá. Hamar összekiabáltam egy féltucat tanyasi gyereket. oldalomra kötöttem Apukám két nyeregtáskáját nekitámasztottunk a tető oldalának egy lótető rácstól; aztán hajrá! Csomó gyerekekkel a sarkamban nekivágtunk az ostromnak. A zsákmány minden várakozást fölülmult. A régi szalmában egész várakat épített a szürkekaputos verébnemzetiség. Teli volt már mind a két nyeregtáska; a gyerekek kalapja, gelebe csak úgy nyüzsgött a sok pihegő kis csupasz verébtől. Már éppen lefuvást akartunk csinálni, mikor megakadt a szemem egy öreg verébmamán, amint beakadt lábbal ott vergődött a tető alatt vagy másfél méterre egy szalmából kiálló akácgalyacsokán. A gyerekek mind rámnéztek. Sunyin, gúnyosan, hogyhát merek e. Hát bizony én nem nagyon mertem; a bátorságom igen a zéró körül mozgott. De kellett, mert ha nem, akkor valamelyik másik fogja megcsinálni, azt pedig nem engedhetem. Így hát leszereltem a vadásztáskákat, illetve az egyik gyerek elrágta a fogával a görcsrekötött derékszíj madzagát, aztán megfogattam velük a két bokám és elkezdtem ereszkedni lefelé a tető oldalán. Odalenn a kacsák vigan evickéltek a sötét fürdőben az egyik épp most csipte el egy gyönyörűen fejlett kecskebéka combját. Odafele a gyerekek nagy nyögéssel, szuszogással eresztettek alá. Én meg fejjel lefelé ég és föld között lógva, közeledtem a zsákmányjelölt öreg kaputos felé. Már csak vagy két arasz, aztán elcsiphetem a frakkját. Milyen dicsőség is lesz. Pusztá kézzel fogok el egy nagy, repülni is tudó verebet. Jaj csak már itt lenne a markomban! De hisz már csak egy arasz, alig egy tenyérnyi és már az enyém. A tanyakapu felől valami zugás, pöfögés hallatszik. Mi a csuda lehet az? Istenkém most segíts! hopp megvan itt van a kezemben. Jaj, csak most meg a lábát hogy szabadítom ki? Eltörni kár lenne. Egy sánta veréb mit ér? A fiúk fent már igen szuszognak. El is töröm már én ennek a gazembernek a lábát. De mi a csuda zúg úgy? A felelet fentről érkezik. Az egyik gyerek elkiáltja magát: Autó! Azzal már zuhantam is.

Minden elsötétül előttem, a kacsák közzé mintha bomba csapott volna.

Az ökről előtt két béres hányja le a csalamádét. A csobbanásra felpillognak a villanyél mellől. Azzal már rohantak is. Pipa, dohányszacsó, gyújtó, nagyújjas mind nem fontos most. Csupán csak az egyik rántja ki sebtiben a járomszöveget, mert mégis az ökröt csak nem lehet úgy hagyni.

A fürdőkádban ébredtem fel amint a kelle-

metlen előfördő nyomait spongyázták rólam. A többi gyerekek már régen kint bámulták az autót, én meg az ebédlő egyik sarkában térdelve sírattam utolsó madárkalandom kifolyt-bélű lekváropalacsintához hasonló áldozatát.

Szakszon Árpád
VII. g. o. t.

Könyvismertetés.

„Akarsz-e meggyógyulni?“ *Imádkozzál!* Irta: Farkas István ref. püspök. Miskolc. 1936. Az imádságos könyv azt az igazságot hirdeti, hogy a keresztyén embernek közösségben kell lennie az élő Istennel. Különösen áll ez az igazság a betegségben Istentől meglátogatott ember életében. A gyógyulás első feltétele az Istentől kiinduló erő elfogadása, amiről az imádságban tesz bizonyosságot a szenvedő. Anélkül, hogy orvostudomány elért eredményeit és támogatását csak egy pillanatra is feleslegesnek vélnénk, minden betegségnek, különösen a lélek betegségének leghathatósabb gyógyszerét az imádságban megáradó isteni erőben látjuk. S ez a könyvecske azért értékes, mert nemcsak arról szól, hogy a keresztyén embernek imádkozni kell, hanem közli az imádságokat is. Nemcsak azt mondja, hogy a szenvedő, lázban égő embernek Isten dolgaival kell foglalkoznia, hanem azt is megmondja, hogy hogyan kell végeznie ezt a szent foglalkozást. A Lélek munkálkodása nyomán termett imádságok egy nagy igazságot dokumentálnak: *a kegyelem mindenhatóságát.* S az imádságokban hittel valljuk, hogy nem mi, hanem Isten, nem cselekedeteink, vagy érdemeink, hanem a kegyelem, az Isten megváltó és teremtető ereje az, ami segít. Minden bajunkban, testi szenvedéseink közepette is a segedelem onnan felülről jön az Istentől, akitől száll alá minden ajándék és akitől elindul a mi imánk is. Adja Isten, hogy e szolgálatra elinduló könyv legyen támasza mindazoknak, akik nagy szomjúsággal keresik az Élet Urában életük új megéppülését. G. A.

Békefi Benő: Kerestem, — nem találtam. Dombóvár 1936. 16. o. Az 1934. évi gödöllői ifjúsági C. E. konferencián tartott előadását adta ki a szerző ez igénytelen külsejű füzetben. Mintegy vezérigéje mindig a Zsol-tárok könyvében található kérdés: „Van-e értelmes Isten-kereső?“ A felelet, amit ad rá Békefi Benő *nem új*, régi keresztyén igazság: *mi keresünk, pedig mi megtaláltatunk.* Különben kedves és építő hangú kis mű ez, melyben lélek szól a lélekhez: „beszélnem kell... Félek, hogy lelkem testekhez fog szólni...; tárd ki lelkedet, hogy lelkem a lelkeddel beszélhessen.“ A szerző keresztyén-sége — mi úgy látjuk — tulságosan *élmény*

keresztyénség. Mégis a 12. és 15-dik oldalon található *Istenországáról* való kicsit téves értelmezésen kívül semmi kifogásolhatót nem találunk a füzetben. Megvételre ajánljuk, mert a jövedelmet a hit és imádság fudamentumára épített Béthel-Árvaház (Neszemény) támogatására fordítja az önzetlen munkás szerő.

T. G.

„*Földmunkáskérdés, munkástelepítés, munkaalkalmak*“ cím alatt 250 oldalas statisztikai adatokkal bőven ellátott könyvet írt Dr. Szabados Mihály a magyarság sorskérdéséről: a munkáskérdésről, amely a társadalmi békének sarkponja s ezért azt mindenkinek legalaposabban meg kell ismerni. A könyv a szerzőnél (Budapest, V., Nádor u. 22.) rendelhető meg. A könyv ára postaköltséggel együtt 3 pengő. 44,30-4-es póstakarékcskkszámla.

I. F.

Hírek.

Sáfár István, Sáfár József IV. é. th. és Sáfár Gyula II. g. t., testvéreink édesatyja, a lácai ref. egyház 24 éven át szerető szívé, hűséges lelkipásztora 1936. okt. 23-án életének 56. évében, türelemmel viselt hosszas szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. A gyászoló családhoz és árván maradt diák testvéreinkhez jusson el az Ige biztató üzenete: „nékünk mindnyájunknak meg kell jelennünk a Krisztus ítélőszéke előtt.“

Örömmel tudatjuk Kedves Olvasóinkkal, hogy *Finkey Ferenc* koronaügyésznek, volt pataki diáknak az igazságügyi közszolgálat és a közélet terén szerzett kimagasló érdemei elismerésül a Kormányzó Úr a magyar királyi titkos-tanácsosi méltóságot adományozta. Örömmel jegyezzük meg itt, hogy *Finkey Ferenc* Ifjúsági Közlönyünknek 1889—90-ben főmunkatársa, 1890—91-ben felelős szerkesztője volt. Az eddigi szerkesztői gárdából Ő az egyetlen, aki *Kegyelmes* címet kapott. Mostani pataki diákok Isten gazdag áldását kérjük további működésére.

Örömmel tudatjuk továbbá azt is Olvasóinkkal, hogy *Nagy Barna*, iskolánk volt növendéke a Debreceni Tudományegyetem Hittudományi Kara előtt a napokban „*summa cum laude*“ doktorált. Ez az eredmény is bizonyossága az ifjabb pataki teológus-generáció tudományos felkészültségének.

Mult számunkból kimaradt híreink. *Lelkésztanítói* oklevél megszerzésére 3 végzett teológus utasított: Sebő Antal, Vágó István, Zsuffa Tibor. *Teológus felügyelők az internátusokban:* Basky István, Dabóczi István, segédlelkészek az Angol-, Kalydi Miklós, Szi-

lági István, Vályi József teológusok a kis internátusban és Vincze József th. a Guttemberg teremben.

Pályatételek a teológián az 1936—37. iskolai évre. 1. Prédikáció irandó V. Mózes 18: 19. alapján. 2. Milyen ösztönzések hoztak a teológiára és mit nyertem azon? (Farkas István Püspök Úr pályakérdése.) 3. Ószövetségből: Isten országa az Ótestamentumban. 4. Egyházhistóriából: Dr. Tüdös István élete és frodalmi működése. 5. Filozófiai pályatétel Egy nevesebb pataki filozófus életrajzának és munkásságának ismertetése. 6. Magyar Tudományos Akadémia pályadíja: Kazinczy és a művészetek. — Hír szerint minden pályatételre fognak pályázatok beérkezni.

Méhészeti tanfolyam indult meg teológiánkon okt. 4-én (Hónaponként egyszer nyerünk oktatást.) Előadó: Ebenlein Antal orsz. méhészeti főfelügyelő.

A leventetanfolyamon résztvett teológusok hangulatos bezáró baka-estje okt. 8-án volt, hol megjelent Fáber Rezső tüzérszázados úr és a teol. Kar is.

Incze Gábor nagytiszteletű úr, kinek neve eddig sem volt ismeretlen Patakon, okt. 10-én meglátogatta teológiánkat és legújabb könyvéből felolvasott az ifjúság előtt.

Mintegy a családmiszió megnyitásaképp a teológus ifjúság okt. 10-én jól sikerült, áhítattal és másorral egybekötött szeretetvendégséget rendezett. Az első családmisziói látogatás nov. 6-án este volt.

Diákbiblikörök ez esztendőben a gimnáziumi és tanítóképzős ifjúság részére 1936 okt. 17-én kezdődtek meg. A teológusok szám szerint több mint 20 biblikörben vesznek részt, mint vezetők. Ez esztendei témaanyagunk: „Az apostolok.”

A Sárospataki Főiskola Tanári Kara által ez iskolai évben rendezett első „Péntek estén” Hegyi József gimn. tanár tartott értékes előadást: „Korunk publicisztikájáról.”

Az öreg cserkész munka is megindult. Hír szerint nagyszabású regőkszállások lesznek az idén is.

Kátémagyarázó vasárnapdelutáni fungálásukat megkezdték II. éves testvéreink.

Jánosi Ferenc teológiánk képviselőjében résztvett a „Magyar Ker. Főiskolás Ifjúság Szociális Kongresszusán” Budapesten október 26—27-én.

Október 31-diki ünnepélyét főiskolánk délután 4 órakor tartotta meg az imateremben.

Ünnepi beszédet mondott Dr. Gulyás József gimn. tanár, c. igazgató. — Délelőtt pedig urvacSORAOSZTÁS volt a templomban.

A sárai reformációs estén, melyet Jónás Imre IV. é. th. rendezett. mint a gyülekezet „száraz” káplánja résztvett, mint szereplő 7 teológus.

Gönczy Árpád szénior meglátogatta október hóban a soproni és pápai testvér teológiákat. Mindakét helyen szeretettel fogadták.

A királyhegyi főiskolai szüret nov. 3-án ért véget. A szüreten okt. 24-én megjelentek a debreceni tanárok is. Engedéllyel teológusok is voltak kint szállóval jóllakni pár alkalommal.

A Protestáns Diákszövetség országos vezeterei Kósa István elnök és Kuliffay Gyula elnök meglátogatták nov. 4-én teológiánkat, mint a Szövetség tagját és ismertették itt is elég bátor programjukat. Az akkor ünnepet rontani nem akaró kérdésünket utánuk küldjük ösztönzésül: a Szövetség eddigi szép-szavas története után elérkezik-e hát már csakhogyan a fiatalos, életerős tettek ideje? . . .

Az október 17-én megtartott sátoraljaúj helyi felsőkereskedelmi—sárospataki ref. tanítóképző közötti football mérkőzés eldöntetlenül (2:2) végződött.

Kedves olvasóink! 1936 nov. 5-ig beérkezett előfizetéseket köszönettel nyugtázzuk: Farkasfalvi Farkas Géza (Rásony) 20.— pengő, Farkas István (Miskolc) 5.—, Dr. Csengery Kálmán (G.) 5.—, Dr. Panka Károly (Bp.) 5.—, Dr. Gesztelyi Nagy László (K.) 5.—, Dr. Várady Sándor (D.) 4.—, Sipos József (Zs.) 4.—, Dr. sasi Nagy Imre (M.) 4.—, Dr. Szabó Imre (Bp.) 4.—, Kádár József (T.) 3.—, Nagy Lajos (L.) 3.—, Kósa Szabó Pál (M.) 3.—, Dr. Tóth István (Bp.) 3.—, Katona Géza (H.) 3.—, V. dr. Kossuth Ferenc (Bp.) 3.—, Dr. Bencze Ferenc (R.) 3.—, Dr. Szabó Sándor (Bp.) 3.—, Bagócsy Lajos (A.) 3.—, Berecz József (S.) 3.—, Szikszai István (Ny.) 3.—, Pásztor István (R.) 3.—, Lipták István (A.) 3.—, Kovács Károly (T.) 3.—, Danyi József (E.) 3.—, Szomolnok Lajos (A.) 3.—, Szentmártony Dániel (B.) 3.—, Dr. Kontz Endre (Bp.) 3.—, Dr. Kiss László (Gy.) 3.—, Nagy Ferenc (K.) 3.—, Maklári Pap Miklós (H.) 3.—, Kolláth Gyula (P.) 2.—, Dr. Pálóczi Horváth Zoltán (Bp.) 1.50, Biró Lajos (T.) 1.50, Hamvai János (M.) 1.50, Dr. Moskovits Mór (Bp.) 1.50 pengő. Azokat az előfizetőinket, akik még nem küldték be az előfizetési díjakat, felkérjük, hogy minél előbb tegyenek eleget ennek a kötelességüknek. *Kiadóhivatal.*

